

לפארת בחורים

בכישיאות מוריינו ר' שלום רובינשטיין שליט"א

שע"י ארגון

בஸעודות תימן

גלוון ג'

חנוכה תשע"א

הרה"ג יצחק רצבי שליט"א
רוי"ם פועלת צדיק
בני ברק

בעניין לימוד תורה ושינה בליל היכנסו לשנת כ"א

ב. ואחר זמן זמן ראיתי הדברים בשרשם בספר הפרדס, והכى איתא הtam, קיבלתי מרבי המובהק החrif והבקי הישיש כבוד מו' יצחק אייזק זצ"ל זצלה"ה שבليل הנכנס לאربع עשרה שנה שניי האדם אחר שלוש עשה שנה שלמות, וכן בליל הנכנס לעשרים ואחת שנה אחר כלות עשרים שנה שלימות. כאשר יסכים האדם בדעתו באותו לילה. לעבוד ה' יתברך ויתעללה, כן יצמיח ויעלה, בכל מני מעלה, עד שיגיע לכל מדה מעולה. והוא בדוק ומנוסה בלי שמצ ותפלה. והשומע לדברי אלה בודאי שייהי לו תקנה גדולה, ולתקן מה שעשה חס ושלום נבלה, על ידי בקשת רחמים כל אותה הלילה, ויעלה לשם ולהחיללה עכ"ל. ומשמע דודוק א' בקשת רחמים מועיל לכך ולא לימוד. אך כנראה מי שיסד והפיץ מנהג זה בקרוב בני היישובות, ידע שלא יקבלו זאת, הילך העדיף להניג שיעסקו אז בgef"ת כדרכם, כי יועיל לכל הפחות במקרה. [ושמעתי כי החזון איש, שהוא מצאצאי בעל ספר הפרדס הנזכר לעיל, למד אז גם בקש רחמים].

וכל שכן שבדברי החסד לאברהם נז"ל מפורש לעסוק אז בתורה [אלא שהוא לא הזכיר שבזה יתוון מה שעשה חס ושלום נבלה, ומילא אין בינהם סתרה] זוז"ל, ידוע שאין אדם נידון בבית דין של מעלה אלא בגין עשרים שנה ולמעלה.ומי שנכנס ביום של שנת עשרים ואחת, אם יבחור בטוב וימאס ותערכ שנותו. כך השבתי מעיקרא לשואל.

שאליה:

רציתי לדעת מהו המקור למנהג בחורי היישבות נר"ו בזמןינו, שבليل היכנסם לשנת עשרים ואחת, לומדים כל הלילה. לפי שرأיתי מובא בספר אורות אילים למהר"א אףו זצ"ל בשם ספר חסד לאברהם דבלילה זה "כשיישן על מטו" המלאך מכניס נפשו לאחד מחמשים היכלولات של טהרה, וכל כל יום, עד שנכנס להיכל החמשים "אם בוחר בדרך טובה ועובד בתורה". ומשמע בדברי הרב, זצ"ל שצורך להיות ישן בלילות אלו, ואם כן איך עדיף לנוהג.

תשובה:

לק"י, כ"ה טבת התשס"ה, בשט"ז.

א. לא ידעת ולא שמעתי בעניין שום מקור לזה. וכדברים שהעלית, מובא גם בكونטראיס תשובה השנה להרש"ד דף א' בשם חסד לאברהם (שצינית) למהר"א אוזלאי נהר נ"ו, וברכת חיים פרק ט' אות ט"ז (וכדבעין לאחורי לקמן ד"ה וכל שכן). אמן בספר ישmach לב (לייקוד התשס"ד) חלק א' סימן ו' ד"ה וראיתי, הביא בשם הגrho"ק שליט"א שבספר הפרדס בספר הדרושים דף מ"ז יש דברים בזה ע"כ, וצריך לעיין שם. ולעת עתה נראה שישתדל אז מادر לעסוק בתורה ובמצוות יותר מן הרגיל, ויישן לשם שמים ותערכ שנותו. וכך השבתי מעיקרא לשואל.

לאפוקי מן הכתוב בזה בספר ישmach לב, שצינו לעיל ד"ה לא ידעתו יעוז. וכן שמעתי מחכם אחד שפרש כי הלימוד אז, להורות כי מה שאינו נושא אשה היפך הדין, בಗל שרצו לעסוק בתורה] ואם כן הדבר אףלו כשהוא נשוי אז. וחכם אחד העיר דבלאו הכיר הם דיברו בתקילת כ"א, ומלשון הגمرا הגיע עשרים, משמע תחילת עשרים עכ"ד. אבל לענ"ד אינו כן. ועיין עוד מגיד משנה פרק ט"ו מאישות הלכה ב' ד"ה ואימת, ומ"ש בס"ד במילוי דאבות פרק חמישי משנה כ' דף קס"ו פיסקת בן שמונה עשרה לחופה.

ג. ועתה הובא לידי ספר תורה היישיבה (להר"מ פנהסי שליט"א, ניסן התשס"ו) וראיתי שם בפרק כ"ב בזה"ל, יש בחורים שנגנו להיות ערמים ולעסוק בתורה בלילה שמלאו להם עשרים שנה, ומנהג טוב הוא, כן כתבו בספר מנוחה וקדושה, ובספר אור השנים. וכן מוזכר מנהג זה בספר בית תפילה לבעל פלא יועץ, ובספר ערב נחל פרשת שמיני ובספר ההנוגות לבעל ספר הפרדס. והטעם הוא, שעיקר הבחרה של אדם בכל ימי חייו תלוי ביום הראשון שנכנס לשנתו העשרים ואחת. דהיינו שמלאו לו עשרים שנה. ומה גם שבית דין של מעלה לא מחייבים בדיןיהם רק מגיל עשרים שנה, משום שהר' או נשלמת דעתו של אדם וכפי שמכואר בספר חסד לאברהם איזולאי מעיין ב' נהר נ"ו. ועיין עוד בגמרא בבא בתרא דף קנה. דפחות מגיל עשרים אינו רשאי למכור בנכסיו אביו, והיינו טעם לפיה שעדיין לא נשלמה דעתו של אדם. ועל כן נהגו אותם בחורים שעדיין לא נשאו אשה, להדרר שינה מעיניהם ולהרבות בלילה זה בלימוד תורה. ופשטadam יושב בטל

ברע ויסתדר לעסוק בתורה ובמצוות, או בלילה ראשונה כשיישן על מיטתו, שולח מיכאל שר הגדול מלאך אחד מגודלי מחנותיו כפי הרואיו לו, להוליך נפשו ולהכניסה בפתח שער היכל הראשון מהחמשים היכלות של טהרה, ומכניסה לפנים עד כדי שיעור זכות נפשו, ועל דרך זה הכל לילה ולילה מכניסין נפשו יותר בפנים כפי שיעור השתדלותו בתורה ובמצוות. ואם זכה להיכל החמשים, הרי נעשה בן חורין מסמא"ל וכו'. וכן מי שביום ראשון של שנת עשרים ואחת התחיל למאוס בטוב ולבחור ברע, ועוז ארחות יושר לכלת בדרכי חיש, או כי כשהו ישן על מיטתו שולח סמא"ל אחד מגודלי מחנותיו כפי מדריגת נפש החוטא, להוליכה בהיכלות הטומאה וכו' עכ"ל. [ועיין עוד בבית תפילה למחר"א אפילו, מה שהקדמים בעניין תפילה כבר מצוה].

ונראה לענ"ד כי אין הוכחה ממנה שכדי לזכות למעלה זו צריך להיות דוקא ישן [כחינת השואל לעיל], אלא שהוא ייארע בלילה הראשונה שיישן, מתי שיישן, והכי נמי דיק לישניה. ועוד שהרי לאידך גיסא כשתחילה לבחור או ברע חס ושלום, כתוב אחר כך שכשהוא ישן שולח סמא"ל אחד מחנותיו וכו', וכי אם לא ישן בלילה זו, לא יהיה לו כן כשיישן בלילה שאחריה, לא מסתברא. ואם תמציא לומר דין הכא נמי, אם כן יש לו עצה ותקנה. ומה זה מלמד לטוב. וממילא אני נמי שפיר שלא תהא סתרה של ממש בין דברי הפרדס לדברי החסד לאברהם.

ואגב חזין שענין גיל עשרים ואחת שהזיכרו, אין לו שייכות כלל לעניין הא דאיתא בקידושין דף כת: כיון שהגיע עשרים ולא נשא אשה, הקב"ה אומר תיפה עצמותיו

(דף קי"ד) שהביא בשם הגר"ח קנייבסקי שLIGHT"א שנסאל אם יש עניין לבחורים שלא נשוא אשה להיות ערים באותו הלילה שמלאו להם עשרים שנה. והשיב, יש לנווהגים העשושים כן מקור בספרים הקדושים ע"כ וכור' יעוז".

וירוש כוחו. ברם יש להעיר כי מ"ש לעיל בס"ד כי נראה שאין זה קשור לנישואין.

בלילה זה, כישן דמי. ועוד י"ל שנגנו כן משום מה דאיתא בגמראקידושין דף כת: עד עשרים שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם متى ישא אשה, כיוון שהגיע עשרים שנה ולא נשא אשה אומר הקב"ה תיפח עצמותיו. וכיון שעירם בלילה זה ועסקים בתורה במרץ ובשקייה רכה, מראים בעצם דמה שלא נשוא אשה עד עתה, הוא מפני שלא היו רוצחים לבטל מעסיק התורה הקדושה. ושוב ראוי בספר דרך שיחה

